

Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie  
ČS.S.R.

Souhrnná zpráva o činnosti za r. 1962

1. Stručná charakteristika hlavních dosažených výsledků :

V oblasti pedagogických věd bylo dosaženo jistých úspěchů při řešení některých základních otázek týkajících se pojetí výchovy, její podstaty a společenské funkce, základních složek výchovy, analýzy společenských požadavků na všestranně vyvinutého člověka v komunistické společnosti aj. Výrazně se projevilo úsilí o novou orientaci v metodice vědeckovýzkumné práce, o překonání tradičního empirismu a subjektivismu uplatněním metod historické a logické analýzy a metod experimentálních, využitím poznatků z nově se rozvíjejících oborů jako je kybernetika, teorie informací, matematická logika, teorie učení aj. a zaměřením na zvyšování efektivity výchovných procesů novým pojetím obsahu i metod vyučování a využíváním moderních technických pomůcek. Konkrétní výsledky nové metodologické orientace, která se obdobně začala projevovat v Sovětském svazu, se ukáží teprve v příštích letech.

V oblasti psychologie se vědecké úsilí soustřeďovalo na řešení některých zásadních otázek teoretických (vztah biologických a společenských faktorů v duševním dění, otázka postavení psychologie v systému věd) a na další zpřesňování úkolů psychologie ve společenské praxi. Pokroku se dosáhlo také v ujasňování základních problémů metodologických, zejména v otázce využití matematiky, matematické logiky, a kybernetiky při psychologickém výzkumu a modelování duševních procesů. Významné větší úspěchy byly zaznamenány při rozpracování problematiky pedagogické psychologie, psychologie učení, psychologie práce (psychologické problémy mechanizace a automatizace), psychologie tělesné výchovy a sportu. Z organizačního hlediska je třeba vyzdvihnout pokroky v plánování, dělbě a koordinaci vědeckovýzkumné práce.



## 2. Zásadní poznámky a připomínky kolegia ke zprávám pracovišť

Kolegium schválilo zprávu o činnosti Pedagogického ústavu J.A. Komenského ČSAV bez podstatných připomínek. Kladně ocenilo metodologický pokrok v řešení plánovaných úkolů a vyslovilo souhlas s tím, že práce na úkolech byla v roce 1962 přizpůsobena v souvislosti s přechodem k 7 letému plánu tak, aby v r. 1963 byly úkoly pokud možno uzavřeny a dokončeny. V té souvislosti vyslovilo požadavek, aby byla zajištěna průběžná kontrola plánovaných úkolů na r. 1963. Dále doporučilo, aby Pedagogický ústav J.A. Komenského ČSAV započal už v r. 1963 výzkumnou práci na experimentální škole. Vyslovilo konečně souhlas se závěry, obsaženými ve zprávě, především s krajně naléhavým požadavkem na vhodné umístění a zlepšení materiálního vybavení ústavu.

Rovněž zpráva o činnosti Psychologického laboratoria SAV byla schválena bez podstatných připomínek. Kolegium kladně hodnotilo zaměření vědecké práce na potřeby výroby, těsný styk s praxí, spolupráci s techniky a vývoj experimentálních zařízení. Kladně byla hodnocena i pozornost věnovaná teorii informací. Kolegium vyslechlo závěry, které ke zprávě přijalo kolegium SAV a ztotožnilo se s nimi. Kolegium SAV konstatovalo, " že plánovaná dílčí témata byla splněna, jak vyplývá z vykonaných oponentských posudků. V souvislosti s tematy ekonomické psychologie se prodiskutovala otázka návaznosti psychologických výzkumů do praxe. Schválil se též ten postup, že výsledky výzkumu byly prodiskutovány přímo s odborníky v praxi, kteří jich využívají v další práci.

Byl též vysloven souhlas s dalším zaměřením pracoviště na otázky vnímání v souvislosti s řešením otázek kybernetiky, automatizace a učení. Při řešení těchto úloh bude pracoviště blíže spolupracovat s příslušnými pracovišti SAV".

V zájmu dalšího růstu pracoviště a psychologického výzkumu považuje kolegium za nezbytné aby zejména byla neodkladně vyřešena prostorová situace Psychologického laboratoria SAV, aby byly zvýšeny publikační možnosti tím, že by Psychologické štúdie byly vydávány dvakrát do roka a aby byl zvýšen počet posluchačů psychologie na filosofických fakultách.



### 3. Výsledky projednání zpráv rad stěžejních úkolů státního plánu výzkumu v oboru pedagogických a psychologických věd.

Kolegium projednalo souhrnné zprávy rad stěžejních úkolů XIV-1 až XIV-4 státního plánu a konstatovalo, že plánované úkoly byly až na malé výjimky v podstatě splněny. Pokud došlo někde ke změnám, shledalo je kolegium jako opodstatněné. Kladem práce v r. 1962 bylo to, že ve všech stěžejních úkolech byla věnována velká pozornost metodickým otázkám, a že přes překážky, na něž dosud naráží spolupráce pracovníků z různých oborů, byl vcelku úspěšně zajištěn komplexní přístup k řešení úkolů. Některé dílčí výsledky mají značný význam teoretický i praktický.

Práce na všech stěžejních úkolech byla přizpůsobena tak, aby v letošním roce mohly být jednotlivé úkoly pokud možno uzavřeny.

Kolegium schválilo jednotlivé zprávy a usneslo se uspořádat v posledním čtvrtletí letošního roku seminář, na němž by byly kriticky zhodnoceny výsledky práce v rámci celého komplexního úkolu XIV a vyvozeny závěry pro práci v prvním roce sedmiletého plánu.

### 4. Stručné zhodnocení vlastní ideové, vědecké a řídicí činnosti vědeckého kolegia v roce 1962

Činnost kolegia v uplynulém roce byla jeho členy hodnocena vcelku kladně. Zejména byla oceněna pozornost věnovaná přípravě plánu a jeho koncepci. V té souvislosti se uplatňoval výrazněji vliv kolegia na mimoakademická pracoviště. Nedostatky v práci kolegia v uplynulém roce vyplynuly především z toho, že jde o novou instituci, která teprve hledá odpovídající formy a metody práce, dále pak z velkého počtu úkolů vědecko-organizačních, které odváděly pozornost od vlastních ideových a vědeckých otázek v oboru, jejich hlubokého rozboru, od soustavného sledování vědecké práce na pracovištích mimo ČSAV, která je předpokladem aby kolegium mohlo tuto práci po stránce metodické ovlivňovat. Četné kritické připomínky k práci kolegia budou využity v dalším období.



5. Závěry a návrhy k další činnosti vědeckého kolegia a ke zlepšení řídicí práce presidia ČSAV a jeho výkonného aparátu

Členové kolegia zdůraznili, že v další práci je třeba věnovat hlavní pozornost přípravě sedmiletého plánu vědeckovýzkumných prací a vytčení úkolů, které budou rozpracovány v plánech resortních. Konečnou úpravu sedmiletého plánu projedná kolegium se zástupci pracovišť v květnu na svém rozšířeném zasedání.

Dále je třeba aby kolegium sledovalo průběžné plnění vědeckých úkolů a projednávalo cílčí zprávy. Hlavním obsahem činnosti kolegia se musí stát otázky vědecké práce v oboru pedagogiky a psychologie. Pokud jde o metody a styl práce, je třeba zaktivizovat komise, jejichž činnost měla zatím více méně nárazový charakter, zapojovat do jejich práce širší okruh vědeckých pracovníků aj.

Kolegium soudí, že k zajištění lepší koordinace a komplexnosti v přístupu k řešení problémů v oblasti společenských věd by mohlo podstatně přispět prohloubení řídicí činnosti III. odd. ČSAV.